

Kundan Singh Patang etc. v. Raghbir Singh Gill etc.
L(S'andhawaliala, J.)

ਕੇਸ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ। ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ 15 ਨਵੰਬਰ, 1977 ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੇ. ਟੀ. ਐਸ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਐੱਸ. ਸ: ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ.

ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪੀ. ਐਡੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਸੰਨ 13- ਈ 1977 ਵਿਚ

1976 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਆਈ

ਅਕਤੂਬਰ 25, 1977

ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ (1951 ਦਾ XLIII)— ਧਾਰਾ 94, 100 (1) ((d))(iii) ਅਤੇ 1128— ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ]1961— ਨਿਯਮ 40, 40A, 70, 73 ਅਤੇ 74— ਫ੍ਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ - ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦਾ ਦੋਸ਼ - ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ - ਕੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਹੈ - ਧਾਰਾ 100 (1) (ਡੀ) (iii) - ਕੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ - ਕੀ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਲੈਕ ਆਊਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੋਟ ਪਾਈ ਹੈ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰੀ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਯੋਗ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ - ਕਾਸਟਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸੁਆਗਤ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 128 ਵੀ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ।

(ਪਾਰਾ 9 ਅਤੇ 10)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100(1) (ਡੀ) (iii) ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ

ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਗਲਤ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ, ਇਨਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ! ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਨਾ ਜੋ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੈਲਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਗਲਤ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ, ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਟੱਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਲਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਪਰਦਾ ਵਿੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 (1) (ਡੀ) (iii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਚਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਏ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਕੈਨਿੰਗ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਫਰੇਮਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। (ਧਾਰਾ 11, 13 ਅਤੇ 14)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲੈਕ ਆਉਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੈਲਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਪਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਇੱਕ ਮੱਧਮ ਰਾਹ ਚਲਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੈਲਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਬਲ ਜਾਂ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਪੂਰਨ ਗੁਪਤਤਾ ਦੀ ਚਾਦਰ ਹੇਠ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪਲੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਧਾਰਾ 15)।

ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 4 ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਗਵਾਹ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ। ਕੇਸ.

ਐਸਐਸ ਬੇਦੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ. (ਐਨ.ਐਸ. ਭਾਟੀਆ ਅਤੇ ਪੀ.ਕੇ. ਜੈਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਕੀਲ), ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਆਨੰਦ ਸਵਰੂਪ, ਐਚ.ਐਸ.ਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਏ.ਐਸ. ਸੰਧੂ, ਐਮ.ਐਲ. ਬਾਂਸਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ।

ਐਸਐਸ ਕੰਗ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਲਈ।

1. ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਬੀ. ਭੰਡਾਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ।

Kundan Singh Patang etc. v. Raghbir Singh Gill etc.
(Sandhawalia, J.)

ਨਿਰਣਾ.

ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ.

(1) ਕੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਫ੍ਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੈ।

(2) ਇਸ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਹੁਕਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਇਦ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਸ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 1, ਜੋ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਾਲੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 4, ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ: ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੇ 23 ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹੀ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਸਾਬਕਾ ਨੂੰ 4.81 ਸਕਿੰਟ ਦੇ ਵਾਧੂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਫਰੈਸ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀਆਂ ਵੋਟਾਂ। ਇਹ ਆਮ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਅੱਠ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅੱਠ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਚਾਰ ਵੋਟਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਖੁਦ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੂਗਤ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋਰਾਫੇਰੀ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਰਚੂਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਸੱਤ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਅਸਲ ਮੁੱਦੇ ਹਨ। ਸੀਖਿਆ 2 ਤੋਂ 4 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ: -

ਮੁੱਦਾ ਨੰ. 2.—ਕੀ ਚਾਰ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 4 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ? ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਜ਼ਲ ਪੱਛੋਟ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲੇ ਗਏ ਸਨ।

* ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦਾ ਨਾਮ ਚਿੱਤਰ II ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਚਿੱਤਰ I ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?

ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 3. ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਸਨ

ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਨੰਬਰ 1 ਜਿਸ ਤੱਥ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?

ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 4- ਕੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ "(ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?

(3) ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੁਣ ਤੱਕ 13 ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹੀ (ਜੋ ਸੀਲਬੰਦ ਸੀ। ਕਵਰ) ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਜਾਰੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਗਵਾਹ ਦੀ ਅਗਲੀ ਜਾਂਚ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਛਾਪੇ ਗਏ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(4) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਤਰਜੀਹ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੱਢੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕਮਾਤਰ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਏ

(5) ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਭੱਤਾ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਦ੍ਰਿੜ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਨਾਲ, ਬੈਲਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ

Kundan Singh Patang etc. v. Raghbir Singh Gill etc.
L(S'andhawalia, J.)

1960 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰਾਸ ਵੋਟਿੰਗ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ।

(6) ਹੁਣ, ਇੱਥੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਟੈਂਡ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੋਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਰ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੇ ਤੱਥ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿ ਇਹ ਅੰਕ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਫਰੇਮ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਤੱਥ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਐੱਸ. ਮਿੱਤਲ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚਾਰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਵਜੋਂ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਕਤ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਮਿੱਤਲ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਸ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਅਟੱਲ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਬਾਰੇ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਅਟੱਲ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।

(7) ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਬੈਲਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 87 (2) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5

ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਹਰ ਤੱਥ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਫਰੇਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਛੇੜਛਾੜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਵਾਗਤ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਵ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਹੋਣਾ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4, ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਚਾਰ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਨੂੰ ਉੱਘੇ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਕੁੱਲ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 100(1) (ਡੀ) (iii) ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਦੇ ਗਲਤ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ, ਜੋ ਕਿ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹੀ ਨਤੀਜਾ ਧਾਰਾ 100(1) (d) (iv) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ) ਬਰਾਬਰ ਸਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਚਾਰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬ - ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗਲਤ ਸਵਾਗਤ) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਘਟਾਓ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੁੱਢਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕੇਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੋਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ।

(8) ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ b y ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

ਵੋਟਿੰਗ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। — ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਕਿਸ ਲਈ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ।

(ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

Kundan Singh Patang etc. v. Raghbir Singh Gill etc.
L(S'andhawalia, J.)

ਵੇਟਾਂ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੁਆਗਤ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਰਾਦਾ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਵਾਹ ਦੀ ਵੋਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਪਾਈ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਇਸਦਾ ਲਾਭ ਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਕੰਬਲ ਪੱਟੀ ਵੱਡੀ ਜਨਤਕ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਸਿਰਫ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯੋਗ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(9) ਮੈਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਯੋਗਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੋਟ ਪਾਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰੀ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ - ਮੈਨੂੰ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਖੁੱਲੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕੰਬਲ ਪੱਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਜਿਹੀ ਪੂਰਨ ਪੱਟੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਕਿਸ ਲਈ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ'। ਅਜਿਹੀ ਪੂਰਵ-ਖਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 1872 ਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 122, 123 ਅਤੇ 126 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਪੱਟੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ (ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ), ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਜਾਂ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 124 ਅਤੇ 125 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਹਲਕੀ ਵੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਸਰਤਾਂ ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਨੁਸਰਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਯੋਗ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ। ਵੀ

(10) ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਜੋ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਧਾਰਾ 128 ਹੈ।

“128. ਵੋਟਿੰਗ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ: -

(ਡੀ) ਹਰੇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਕਲਰਕ, ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਜਾਂ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਵੋਟਿੰਗ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ (ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ) com ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ

(1) ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ।”

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਜਾਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਚੋਣ ਅਮਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਰਛੇ ਵਿਚਲਾ ਭਾਗ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਬਰੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੁਝ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਅਮਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

(11) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100(1) (ਡੀ) (iii) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਜਾਂ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਦੇ ਸਹੀ ਸਵਾਗਤ, ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

Kundan Singh Patang etc. v. Raghbir Singh Gill etc.
L(S'andhawalia, J.)

ਓਫ ਇੱਕ ਵੋਟ ਜੋ ਰੱਦ ਹੈ। ਹੁਣ, ਵੋਟ ਦਾ ਅਜਿਹਾ, ਗਲਤ ਸਵਾਗਤ, ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰਾਂ ਲਈ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵੋਟਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਉਲੰਘਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੈਲਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਗਲਤ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ, ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈਲਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਪਰਦਾ ਵਿੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 (1) (ਡੀ) (iii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਚਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਛੱਡ ਕੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸੁਆਗਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

(12) ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ, 1961 ਦਾ ਨਿਯਮ 93 ਚੋਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ('ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਫੋਇਲਾਂ ਦੇ ਪੈਕੇਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ) ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖੁਦ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਰਤੇ ਗਏ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨਿਯਮਾਂ, 1961 ਦੇ ਨਿਯਮ 40 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਭਾਗ-IV ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 70 ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ 40-ਏ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਅਨਪੜ੍ਹ, ਅਨ੍ਹੇ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਇੱਕ ਭਟਕਣ ਦਾ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲੋੜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ^

(13) ਰਿਲੀਟ ਰਿਲਾਇੰਸ on.abehalftlof ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ, 1961 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਨਿਯਮ 73 ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ (2) 'ਤੇ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਯਮ 73 ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਬੈਲਟ ਬਾਕਸਾਂ ਅਤੇ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਪੈਕੇਟਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਪੰਜ ਆਧਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ, ਸੈਕਸ਼ਨ 100(1) (d) (iii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਦੇ ਗਲਤ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵੋਟ ਦੇ ਗਲਤ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 'ਬੀ' ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ 'ਏ' ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੋਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗਲਤ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੋਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਨਿਯਮ 73(2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਨਿਯਮ 73(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਗਲਤ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਯਮ 73(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗਲਤ ਜਾਂ ਸਹੀ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਗੈਰਵਾਜ਼ਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਗਲਤ ਜਾਂ ਗਲਤ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੈਲਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਟੱਲ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 74 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਲਈ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਜੋ ਪਾਰਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੈਧ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵੈਧ ਵੋਟ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵੋਟਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਇੱਕ ਵੈਧ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪੂਰਨ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਮਨੋ ਜਾਂਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਵਾਲੇ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਦੁਆਲੇ ਪੂਰਨ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਚਾਦਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ

ਜਾਅਲੀ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਏਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਗੱਧਲਾ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

Kundan Singh Patang etc. v. Raghbir Singh Gill etc.
L(S'andhawalia, J.)

(14) ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਕੈਨਿੰਗ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਫਰੇਮਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਈ

(15) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, " ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਲਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਵੋਟਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਵੋਟ ਪਾਈ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਦਾ ਇੱਕ ਤੱਤ। ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਬਰਾਬਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਖਾੜੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੀ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲੈਕ ਆਊਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ? ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਕਸਰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਟਿੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨੰਬਰ 4 ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਮੁੱਢਲੀ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਭਵੀ ਸੰਕਲਪ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਪਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਬੈਲਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਇੱਕ ਮੱਧਮ ਰਾਹ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੈਲਟ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵੀ * ਕੰਬਲ ਜਾਂ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਚੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਚਾਦਰ ਹੇਠ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਲੀਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(16) ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮਿੱਤਲ ਨੇ ਬੈਲਟ ਦੀ ਪੂਰਨ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ *yes Integra ਸੀ।* ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, y 1 ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਰਵਉੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੇ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੰਬਲ ਪੱਟੀ

ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸਬੂਤ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, *ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਹੁਸੈਨ ਕਾਮਿਲ ਕਿਦਤੁਈ ਅਤੇ ਹੋਰ*, (1) ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਸ਼ਾਹ ਜੋ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ: -

“ਪਰ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਇਸਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ - ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ, 1961 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 100(1) (d) (iii), 101, 102 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 93 ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼

ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 0 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 94 ਅਤੇ 128(1) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ 11 ਕੋਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਭੂਸ਼ਣ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੋ. ਬੀ ਅਲਰਾਜ ਮਹੋਕ ਆਦਿ, (2) ਵਿੱਚ, ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਿੱਥੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਰਸਾਇਣਕ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਬਤ ਜਾਂ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਨਫੂਲ ਸਿੰਘ v* ਵਿੱਚ . ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (3), ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਵੋਟ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ: -

"ਜਿਵੇਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੁਰਦਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਤ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਊਂਟਰਫੋਇਲ। ਵੋਟਰ ਦੀ ਖਾਸ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵੋਟ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵੋਟ ਕਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਗਈ ਹੈ।

ਖੁਦ ਹੀ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

- (1) ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 1249
- (2) ਏਆਈਆਰ 1972 ਐਸਸੀ 1251
- (3) ਏਆਈਆਰ 1973 ਐਸਸੀ 2158

ਜੇ ਜਵਾਬਦਾਰਤਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟ ਅਸਲ ਵੋਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਵੋਟਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਊਂਟਰਫੋਇਲ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਂ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਂ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੋਟਰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਹੈ। "

(17) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਬਨਾਮ ਸ਼ੀਰੀ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਮਤਾ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ PW 5 ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ. ਸਰਕਾਰੀਆ ਜੇ. ਨੇ - ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰੀਖਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ

Kundan Singh Patang etc. v. Raghbir Singh Gill etc.
L(S'andhawalia, J.)

ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਕਾਬੁਲ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (5) ਵਿੱਚ, ਮਹਾਜਨ ਜੇ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵੋਟਰ ਦੁਆਰਾ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ: -

-1 ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵੋਟਾਂ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ (ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਅਤੇ ਕਾਬੁਲ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ਕਰਤਾ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹੀ ਵੋਟ ਪਾਈ। ਦੋ ਵੋਟਾਂ ਕਾਬੁਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਈਆਂ ਹਨ।

(18) ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ The weight of the evidence is in favour of the appellants. ਇਸ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਭਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਾਸਟਿੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਹੰਗਾਮੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੋਟ ਦਾ.

(1'9) ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਚਨ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੋਹੇ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪੱਕਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 8, 17 18 ਅਤੇ 22 ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸਨ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਬਿਆਨ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਮੇਰੇ 16 ਨਵੰਬਰ, 1976 ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਮੁਢਲੇ ਅੰਕ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਹੁਕਮ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਲਈ ਦੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਭਰਪੂਰ ਆਧਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(20) ਫਿਰ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਸ਼੍ਰੀ ਐਮਐਸ ਖਹਿਰਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦਾ ਕਾਉਂਟਿੰਗ ਏਜੰਟ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ 'ਤੇ ਮੋਮ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਮਝਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੀਲੀ ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹਤ ਚਾਰ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦੂਜੀ ਤਰਜੀਹ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੀਸਰੇ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਦੇ ਬੋਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੌਥੇ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਖਿਆ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਲ ਬੱਲ ਪੁਆਇੰਟ ਨਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਤਰਜੀਹ ਵਾਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਿਚ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਟ੍ਰਿਪ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਤਰਜੀਹ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। PW 4 ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ.ਐਮ ਕੌਸ਼, ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਲਾਭਾ, ਸਕੱਤਰੇਤ, ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅੱਠ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਦੋ ਪੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਠ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਭੇਜਣ ਦੇ ਅਣਡਿੱਠ ਸਬੂਤ ਵੀ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ।

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜ.)

ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਿਰਾਸਤ. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਐਸ. ਬਮਾਲਾ ਦਾ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤਰਜੀਹੀ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਦੂਜੀ ਤਰਜੀਹ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ।

(21) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਸਲ - ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਤੱਥ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਬਤ ਜਾਂ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(22) ਮੈਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਆਂਗਾ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ

ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਅਤੇ ਐਸ.ਸੀ ਸਿੱਤਲ, ਜੇ.ਜੇ.

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ।- ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ,- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।
ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ। 1977 ਦਾ ਨੰਬਰ 3753-ਐੱਮ
13 ਸਤੰਬਰ 1977 ਈ.

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1974 ਦਾ 2) — ਧਾਰਾ 167(2), 437 ਅਤੇ 438 — ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ
ਐਕਟ (1872 ਦਾ 1) — ਧਾਰਾ 27 — ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

(5) 1968 ਦਾ EP 1, 20 ਮਾਰਚ, 1969 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।